

Handling 2026 nr 71

Redovisning av uppdrag om modell för lekvärdesfaktorer

Till Göteborgs kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens förslag

Kommunstyrelsen tillstyrker stadsledningskontorets förslag i tjänsteutlåtande den 13 januari 2026 med tillägg enligt yrkande från S, V och MP den 26 februari 2026 och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

1. Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2024-02-01 § 27 punkt 9 till stadsfastighetsnämnden, att ta fram en modell för beräkning av lekvärdesfaktorer som ska användas i planeringen för nya skolor och förskolor samt vid upprustning och förbättring av befintliga, antecknas och förklaras fullgjort.
2. Stadsfastighetsnämnden får i uppdrag att i samverkan med berörda nämnder redovisa hur lekvärdesfaktorerna används i planeringen. Uppdraget ska återrapporteras under år 2027.
3. Stadsfastighetsnämnden får i uppdrag att särskilt redovisa hur man säkerställer en god utemiljö och trafiksäkerhet i samband med ombyggnation.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Axel Josefson (M) yrkade bifall till stadsledningskontorets förslag och avslag på övriga yrkanden.

Jörgen Fogelklou (SD) yrkade bifall till stadsledningskontorets förslag och tilläggsyrkande från SD den 26 februari 2026.

Ordföranden Jonas Attenius (S) yrkade bifall till stadsledningskontorets förslag och tilläggsyrkande från S, V och MP den 26 februari 2026 samt avslag på tilläggsyrkande från SD den 26 februari 2026.

Kommunstyrelsen beslutade först att bifalla stadsledningskontorets förslag.

Kommunstyrelsen beslutade därefter utan omröstning att bifalla tilläggsyrkandet från S, V och MP.

Kommunstyrelsen beslutade därefter utan omröstning att avslå tilläggsyrkandet från SD.

Emmyly Bönfors (C) antecknade som yttrande en skrivelse från den 26 februari 2026.

Göteborg den 18 mars 2026
Göteborgs kommunstyrelse

Jonas Attenius

Mathias Sköld

KS 2026-03-04, Ä.15 Ä.nr. SLK-2025-01278

Tilläggsyrkande angående – Redovisning av uppdrag om modell för lekvärdesfaktorer.

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Nyckeltalet "funktionell nivå" vid nyproduktion av förskolor i mellanstaden och ytterstaden ändras till 30 kvm.
2. Nyckeltalet för "funktionell nivå" för förskolor i innerstaden ändras till 30 kvm för nyproduktion av förskolor.
3. Nyckeltalet för "acceptabel nivå" vid nyproduktion av förskolor i innerstaden ändras till 25 kvm.
4. Nyckeltalet för "acceptabel nivå" vid nyproduktion av grundskolor för F*-6 ändras till 20 kvm/elev.
5. I övrigt bifalls förslaget kring modell för lekvärdesfaktorer.

Yrkandet

Vid sidan av modellen för lekvärdesfaktorer yrkar Sverigedemokraterna på att riktlinjerna för friytor revideras. Sverigedemokraterna anser det självklart att det är de vuxnas ansvar att så långt som möjligt värna barnens bästa, speciellt då skolbarn och förskolebarn sällan kan föra sin egen talan. Sverigedemokraterna vill att barn i skolan och förskolan skall ha gott om friytor, detta för att uppnå en omväxlande stimulerande skolmiljö med lugnare zoner, fartfyllda zoner, klätterställningar, naturpräglade zoner med mera. Självklart går Sverigedemokraternas mål inte att uppnå "över en natt" utan är något som staden långsiktigt skall arbeta emot.

Resonemanget gäller för hela grundskolan en speciellt för låg och mellanstadiet. När det i innerstaden finns ytor som blir för små, är det lätt att skoldagen för många elever övergår från att vara stimulerande till något som mer kan liknas en form av dagtidsvård av barn. Detta är att ha för låga mål och ambitioner och inte att utgå från barnens bästa i första hand. Det är inte acceptabelt för Göteborg.

Genom att vid nyproduktion höja upp nivåerna för vad som är den minsta godtagbara/acceptabla ytan per barn, kan staden långsamt steg för steg ta sig allt närmare målet. Skolor i nya stadsdelar kommer denna väg att ha de större ytorna redan från start och ha så även fortsatt, den dag staden eventuellt har vuxit så mycket att dessa skolor kanske vid den tidpunkten räknas till innerstaden. Parallellt skall befintliga skolor vara kvar tills dess de behöver ersättas med nya och då, vid den tidpunkten, ersättas med nya som har samma

eller större friytor exempelvis genom att en intilliggande yta införlivas i skolans område. Genom detta uppnås successivt över tid en förskjutning mot allt större ytor per barn i en takt som gör det möjligt för staden att genomföra den planering och det arbete som kommer av ett högre minimikrav på ytor.

Tilläggsyrkande
Särskilt yttrande
2026-02-26

S,V,MP
C

Tilläggsyrkanden angående redovisning av uppdrag om modell för lekvärdesfaktorer

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige

1. Stadsfastighetsnämnden får i uppdrag att i samverkan med berörda nämnder redovisa hur lekvärdesfaktorerna används i planeringen. Uppdraget ska återrapporteras under år 2027.
2. Stadsfastighetsnämnden får i uppdrag att särskilt redovisa hur man säkerställer en god utemiljö och trafiksäkerhet i samband med ombyggnation
3. I övrigt bifalles tjänsteutlåtandets förslag till beslut.

Yrkandet

Tjänsteutlåtandet redovisar på ett bra sätt att lekvärdesfaktorer har tagits fram och ett pilotprojekt ska genomföras under våren 2026. Vi önskar att få återrapporterat hur arbetet med lekvärdesfaktorerna fortskrider under 2026 och 2027 för att få en tydligare bild av hur uppdraget omhändertas i praktiken.

Eftersom en ombyggnation ofta sker över flera år är det särskilt viktigt att stadsfastighetsnämnden säkerställer en god utemiljö i linje med lekvärdeskriteriernas intentioner under byggtiden. Ombyggnation är ofta förknippade med tunga transporter på skolgårdarna. Stadsfastighetsnämnden får därför i uppdrag att särskilt redovisa hur man säkerställer en god utemiljö och trafiksäkerhet i samband med ombyggnation"

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2026-01-13

Ärendenummer SLK-2025-01278

Handläggare

Johanna Rydberg

Telefon: 031- 368 00 33

E-post: johanna.rydberg@stadshuset.goteborg.se

Redovisning av uppdrag om modell för lekvärdesfaktorer

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2024-02-01 § 27 punkt 9 till stadsfastighetsnämnden, att ta fram en modell för beräkning av lekvärdesfaktorer som ska användas i planeringen för nya skolor och förskolor samt vid upprustning och förbättring av befintliga, antecknas och förklaras fullgjort.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige gav 2024-02-01 § 27 punkt 9 stadsfastighetsnämnden i uppdrag att ta fram en modell för beräkning av lekvärdesfaktorer som ska användas i planeringen av nya skolor och förskolor samt vid upprustning och förbättring av befintliga.

Stadsfastighetsnämnden beslutade 2025-12-18 § 197 att förklara uppdraget från kommunfullmäktige fullgjort.

Modellen för lekvärdesfaktorer som stadsfastighetsnämnden tagit fram utgår från åtta kvalitetsfaktorer och beskriver kvaliteter som behövs för att skapa goda förutsättningar för lek, trygghet och lärande i utemiljöer. Utgångspunkten för modellen är att den ska kunna användas vid nybyggnation och ombyggnation samt vid förvaltning av barns utemiljöer.

Modellen innebär inte några utökade kostnader utifrån att den inte har några mål eller krav som friytan ska leva upp till. I relation till nyckeltal för friyta bedömer stadsledningskontoret att modellen kan vara ett verktyg för att värdera kvalitén i utemiljön. I förhållande till förskolenämnden och grundskolenämndens funktionsprogram ser stadsledningskontoret att lekvärdesfaktorerna kan vara ett verktyg för att på en specifik plats värdera de behov som verksamhetsnämnderna lyfter in sina respektive funktionsprogram.

Stadsledningskontoret bedömer att uppdraget till stadsfastighetsnämnden kan antecknas och förklaras fullgjort.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Modellen för lekvärdesfaktorer innebär inte några utökade kostnader och förväntas därmed inte få någon påverkan på förskolenämnden och grundskolenämndens hyreskostnader. På sikt förväntas modellen ge förutsättningar för effektivare användning av befintliga resurser.

Bedömning ur ekologisk dimension

Modellen kan bidra positivt till den ekologiska dimensionen. Tillämpningen av lekvärdesfaktorer kan öka kvalitén i utemiljön genom mer grönska, naturinslag och klimatanpassning, vilket i sin tur kan stärka den biologiska mångfalden. Att modellen inkluderar kvalitetsfaktorerna grönska och biologisk mångfald samt lokalklimat kan bidra till att synliggöra den ekologiska dimensionen i arbetet med nybyggnation och upprustning av befintliga förskolor och skolor.

Bedömning ur social dimension

Modellen kan bidra positivt till den sociala dimensionen genom att skapa likvärdiga, trygga och kvalitativa utemiljöer för förskola och grundskola i hela staden. Att värdera lekvärdet på en plats kan även öka förståelse för barns behov i planering. En utgångspunkt vid framtagandet av modellen har varit barnkonventionens artiklar 3 och 31 om att i första hand utgå från barnets bästa vid åtgärder som rör barn samt att barnet har rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder.

Bilagor som ingår i beslutsunderlaget

1. Kommunfullmäktiges protokollsutdrag 2024-02-01 § 27
2. Stadsfastighetsnämndens handlingar 2025-12-18 § 197

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige gav 2024-02-01 § 27 punkt 9 stadsfastighetsnämnden i uppdrag att ta fram en modell för beräkning av lekvärdesfaktorer. Stadsfastighetsnämnden beslutade 2025-12-18 § 197 att förklara uppdraget fullgjort. Ärendet avser stadsfastighetsnämndens återrapportering av modell för lekvärdesfaktorer.

Uppdrag om modell för lekvärdesfaktorer och funktionsprogram i samband med beslut om nyckeltal för friyta

Kommunfullmäktige beslutade 2024-02-01 § 27 punkt 1 att anta Göteborgs Stads riktlinje för styrande nyckeltal samt inriktning för samnyttjan och samlokalisering avseende kommunala verksamhetslokaler. I riktlinjen anges tre olika typer av nyckeltal, varav ett är nyckeltal för friyta för förskola och grundskola. Nyckeltalen är uppdelade utifrån översiktsplanens indelning av staden i innerstad, mellanstad och ytterstad. För mellanstaden och innerstaden finns spann som gör åtskillnad mellan god, funktionell och acceptabel nivå. Av riktlinjen framgår att förflyttningar i spannet och avsteg från nyckeltalen bygger på att berörda nämnder/styrelser är överens samt att det genomförs kompensatoriska åtgärder.

I samband med riktlinjen beslutade kommunfullmäktige dels att ge uppdrag till stadsfastighetsnämnden om att ta fram en modell för lekvärdesfaktorer (2024-02-01 § 27 punkt 9), dels om att ge bland annat förskolenämnden och grundskolenämnden i uppdrag att ta fram funktionsprogram (2024-02-01 § 27 punkt 14) enligt stadsledningskontorets tjänsteutlåtande. Av tjänsteutlåtandet framgick att nämnderna i funktionsprogrammet även ska definiera lämpliga kompensatoriska åtgärder. Förskolenämnden antog sitt funktionsprogram 2024-10-23 § 177. I programmet definierar nämnden att kompensatoriska åtgärder kan handla om en närliggande park, lekplats eller inhägnad idrottsplats som är anpassad för att kunna användas av förskolan under verksamhetstid. Grundskolenämnden har ännu inte återrapporterat sitt uppdrag om funktionsprogram och därmed inte heller definierat vad en kompensatorisk åtgärd kan vara.

Stadsfastighetsnämndens redovisning av uppdraget

Av stadsfastighetsnämndens redovisning framgår att modellen som nämnden tagit fram syftar till att bedöma lekvärdet på en friyta för förskola och grundskola systematiskt, att ge stöd vid ombyggnation och nybyggnation samt underlätta samtal vid begränsade ytor. Modellen kommer även att kunna användas vid planering och förvaltning av barns utemiljöer. I samband med avsteg och förflyttningar inom nyckeltalen för friyta kan modellen användas som ett verktyg för att värdera kompensatoriska åtgärder som förskolenämnden respektive grundskolenämnden definierar.

Vid framtagandet av modellen har stadsfastighetsförvaltningen arbetat med en omvärldsbevakning av Malmö stad och Stockholms stads lekvärdesfaktorer. Förvaltningen har även samverkat med förskoleförvaltningen och grundskoleförvaltningen.

Modellen omfattar åtta kvalitetsfaktorer för att beskriva kvaliteter som bör finnas för att skapa goda förutsättningar för lek, trygghet och lärande i utemiljöer. I kvalitetsfaktorerna ingår inte stödjande faktorer som till exempel belysning och förråd. Kvalitetsfaktorerna som ingår i lekvärdesfaktorerna är:

- Friyta

- Zonindelning och lekvariation
- Trygghet och inkludering
- Grönska och biologisk mångfald
- Topografi
- Lokalklimat
- Pedagogiska möjligheter
- Barns perspektiv och upplevelse

Stadsfastighetsnämnden lyfter att fortsatt arbete behövs för metodutveckling, test och processbeskrivning för hur lekvärdesfaktorer kan användas i planeringen. I samverkan med berörda förvaltningar planerar stadsfastighetsförvaltningen att testa modellen i pilotprojekt under våren 2026.

Stadsledningskontorets bedömning

Kommunfullmäktige har, genom styrmiljön för lokalförsörjning där Göteborgs Stads riktlinjen för styrande nyckeltal samt inriktning för samnyttjan och samlokalisering avseende kommunala verksamhetslokaler ingår, beslutat om övergripande styrning kring lokalförsörjning i staden. Modellen för att bedöma lekvärdesfaktorer på förskolor och grundskolor blir i relation till styrmiljön ett verktyg för att utifrån definierade nyckeltal för friyta, funktionsprogram och kompensatoriska åtgärder värdera friytans kvalitet. På så sätt blir det ett stöd i arbetet med att utveckla stadens verksamheter. Åtterrapporeringen av modell för lekvärdesfaktorer innebär även fortsättningsvis att förskolenämndens och grundskolenämnden ansvarar för funktionsprogram och att beskriva behov och funktioner för en kvalitativ verksamhet. I förhållande till funktionsprogrammen är modellen för lekvärdesfaktorer ett verktyg som kan användas för att värdera kompensatoriska åtgärder på en specifik plats.

Stadsledningskontoret bedömer att stadsfastighetsnämndens lekvärdesfaktorer och förskolenämndens funktionsprogram kompletterar varandra. Ett exempel på detta är kvalitetsfaktorn ”zonindelning och lekvariation” där stadsfastighetsnämnden beskriver variation av lekytor med olika karaktär som till exempel en skapande och lugn zon samt en fartfylld och öppen zon. Förskolenämndens funktionsprogram lyfter i sin tur att en viss del av gården kan vara utmanande och spännande för äldre barn, medan en annan del, som bör ligga närmast huset kan vara anpassade för yngre barn. Utifrån att grundskolenämnden ännu inte antagit ett funktionsprogram ser stadsledningskontoret att stadsfastighetsnämndens behov av samverkan med grundskolenämnden är särskilt viktigt för att undvika eventuella målkonflikter.

Stadsledningskontoret delar stadsfastighetsnämndens bedömning om att modellen för lekvärdesfaktorer inte är kostnadsdrivande utifrån att den inte innehåller mål och krav som en friyta ska leva upp till. Modellen ger förutsättningar för effektivare användning av befintliga resurser.

Stadsledningskontoret bedömer att uppdraget kan antecknas och förklaras fullgjort.

Magnus Andersson

Eva Hessman

Ekonomidirektör

Stadsdirektör

§ 27 Ärendenummer SLK-2021-00581

Göteborgs Stads riktlinje för styrande nyckeltal samt samnyttjan och samlokalisering avseende kommunala verksamhetslokaler

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Göteborgs Stads riktlinje för styrande nyckeltal samt inriktning för samnyttjan och samlokalisering avseende kommunala verksamhetslokaler, i enlighet med bilaga 4 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande med de ändringar och tillägg som framgår av punkterna 2-6 nedan i yrkande från S, V och MP, antas.
2. Under rubriken *Principer för avsteg* i riktlinjen ska följande stycke infogas efter första stycket: ”Stadsbyggnadsnämnden kan, efter att ha inhämtat synpunkter från förskolenämnden och stadsfastighetsnämnden, självständigt besluta om avsteg från riktlinjens nyckeltal för förskolor i innerstaden samt för delar av mellanstaden som är belägna i direkt anslutning till innerstaden i fall där nyckeltalen bedöms omöjliga att uppnå.”
3. Under rubriken *Stödjande dokument* tillfogas följande stycke efter den första meningen: ”Göteborgs Stad står, som växande storstad, inför svårare planeringsförutsättningar än många andra kommuner. I stadsutvecklingen är Boverkets allmänna råd viktiga att löpande förhålla sig till och sträva efter att uppnå i hela staden.”
4. Under rubriken *Styrande nyckeltal friyta: vid nyproduktion av förskolor* i riktlinjen ska nyckeltalen för ytterstaden justeras enligt följande:

Ytterstaden: Acceptabel och funktionell nivå 40 kvm/elev, sammanhängande friyta acceptabel nivå 4000 kvm, god nivå 6000 kvm.
5. Under rubriken *Styrande nyckeltal friyta: vid nyproduktion av grundskolor* i riktlinjen ska nyckeltalen för F-6-skola justeras enligt följande:

Innerstaden: Acceptabel nivå 15kvm/elev, god nivå 25 kvm/elev, acceptabel nivå 3000 kvm, god nivå 4000 kvm (+/- 20%).

Mellanstaden: Acceptabel nivå 15kvm/elev, god nivå 25 kvm/elev, acceptabel nivå 3000 kvm, god nivå 4000 kvm (+/- 20%).

Ytterstaden: Acceptabel och funktionell nivå 30 kvm/elev, acceptabel nivå 4000 kvm, god nivå 6000 kvm.

Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2024-02-01

6. Under rubriken *Styrande nyckeltal friyta: vid nyproduktion av grundskolor* i riktlinjen ska nyckeltalen för 7-9-skola justeras enligt följande:

Innerstaden: Acceptabel nivå 10kvm/elev, god nivå 25 kvm/elev, acceptabel nivå 3000 kvm, god nivå 4000 kvm (+/- 20%).

Mellanstaden: Acceptabel nivå 10kvm/elev, god nivå 25 kvm/elev, acceptabel nivå 3000 kvm, god nivå 4000 kvm (+/- 20%).

Ytterstaden: Acceptabel och funktionell nivå 30 kvm/elev, acceptabel nivå 4000 kvm, god nivå 6000 kvm.
7. Förskolenämnden får i uppdrag att utreda kompensatoriska åtgärder i verksamheten, såsom fler utflykter, i syfte att förbättra verksamheten i befintliga förskolor där utrymmesbrist råder.
8. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med förskolenämnden utreda hur stöd kan utformas för förskolor som drabbas av högre verksamhetskostnader kopplade till att deras friyta inte når upp till de fastställda nyckeltalen.
9. Stadsfastighetsnämnden får i uppdrag att ta fram en modell för beräkning av lekvrädesfaktorer som ska användas i planeringen för nya skolor och förskolor samt vid upprustning och förbättring av befintliga.
10. Ansvar för ramprogram bostad med särskild service i egen produktion överförs från kommunstyrelsen till nämnden för funktionsstöd.
11. Ansvar för ramprogram bostad med särskild service i flerbostadshus överförs från kommunstyrelsen till nämnden för funktionsstöd.
12. Ansvar för ramprogram för lokalutformning av vård- och omsorgsboenden i Göteborgs Stad överförs från kommunstyrelsen till äldre samt vård- och omsorgsnämnden.
13. Ansvar för ramprogram för förskole- och skolbyggnader överförs från kommunstyrelsen till förskolenämnden respektive grundskolenämnden.
14. Förskolenämnden, grundskolenämnden, idrotts- och föreningsnämnden, nämnden för funktionsstöd, utbildningsnämnden samt äldre samt vård- och omsorgsnämnden ges i uppdrag att ta fram funktionsprogram i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
15. Exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsmiljönämnden samt stadsfastighetsnämnden ges i uppdrag att utveckla metoder och arbetssätt för samnyttjan och samlokalisering i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
16. Göteborgs Stads program för lokalförsörjning 2020-2026 upphör att gälla.
17. Göteborgs Stads regler för styrning och ledning av Göteborgs Stads lokalförsörjning upphör att gälla.

Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2024-02-01

Handling

2024 nr 5.

Yrkanden

Hans Arby (C), Karin Pleijel (MP) och Camilla Widman (S) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Patrik Höstmad (D), Jörgen Knudtzon (KD) och Mattias Tykesson (M) yrkar bifall till förslaget från M, D, L och KD i kommunstyrelsen.

Jörgen Fogelklou (SD) yrkar bifall till tilläggsyrkande från SD i kommunstyrelsen.

Propositionsordning

Ordföranden ställer först propositioner på kommunstyrelsens förslag och yrkandet från Patrik Höstmad m.fl. och finner att kommunstyrelsens förslag har bifallits. Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd voteringsproposition: "Ja för bifall till kommunstyrelsens förslag. Nej för bifall till yrkandet från Patrik Höstmad m.fl."

Omröstningen utfaller med 43 Ja mot 38 Nej. Hur var och en röstar framgår av bilaga 7.

Propositionsordning

Ordföranden ställer herefter propositioner på bifall respektive avslag på tilläggsyrkandet från SD i kommunstyrelsen och finner att det har avslagits. Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd voteringsproposition: "Ja för avslag och Nej för bifall till tilläggsyrkandet från SD i kommunstyrelsen."

Omröstningen utfaller med 72 Ja mot 9 Nej. Hur var och en röstar framgår av bilaga 8.

Reservation

Ledamöterna från SD reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna yrkandet.

Protokollsutdrag skickas till

Stadens nämnder och bolag

Styrande dokument

Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2025-12-18

§ 197 Ärendenummer SFF-2025-00604**Återrapportering av uppdrag om modell för beräkning av lekvärdesfaktorer****Beslut**

1. Stadsfastighetsnämnden godkänner redovisning av uppdraget, att ta fram en modell för beräkning av lekvärdesfaktorer (KF 2024-02-01 § 27 p. 9) och översänder handlingarna till kommunfullmäktige för att förklara uppdraget fullgjort.

Handling

1. Stadsfastighetsförvaltningens tjänsteutlåtande

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-10-30

Diarienummer SFF-2025-00604

Handläggare

Förnamn Sofia Olsson, Freja Elmsjö

Telefon: 031-365 02 55

E-post: sofia.olsson@stadsfast.goteborg.se

freja.elmsjo@stadsfast.goteborg.se

Återrapportering av uppdrag om modell för beräkning av lekvärdesfaktorer

Förslag till beslut

I stadsfastighetsnämnden

1. Stadsfastighetsnämnden godkänner redovisning av uppdraget, att ta fram en modell för beräkning av lekvärdesfaktorer (KF 2024-02-01 § 27 p. 9) och översänder handlingarna till kommunfullmäktige för att förklara uppdraget fullgjort.

Sammanfattning

Stadsfastighetsnämnden har fått i uppdrag (KF 2024-02-01 § 27 p. 9) att ta fram en modell för lekvärdesfaktor för stadens skol- och förskolegårdar. I detta ärende föreslås uppdraget förklaras fullgjort.

Förvaltningen föreslår även hur det fortsatta arbetet ska bedrivas för att testa, utvärdera och implementera modellen i ordinarie verksamhet och befintliga stadsutvecklingsprocesser.

Stadsfastighetsförvaltningen har tagit fram förslag till övergripande modell baserat på åtta kvalitetsfaktorer såsom friyta, zonvariation, trygghet, grönska, topografi, lokalklimat, pedagogiska möjligheter och barns egna perspektiv. Lekvärdet bedöms utifrån hur dessa faktorer samspelar till en helhet som stödjer barns lek, rörelse och lärande, ur ett lekperspektiv.

Förvaltningen bedömer att modellen ska kunna fungera som ett stödverktyg för att följa upp och stärka lekvärden, stödja planering och projektering samt underlätta samverkan mellan förvaltningar. Fortsatt arbete föreslås inriktas på metodutveckling, test och processbeskrivning för hur lekvärdesfaktorn ska användas i planeringskedjan, i samverkan med berörda förvaltningar.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Föreslagen modell för beräkning av lekvärdesfaktor är inte bunden till satta målvärden och förväntas därmed inte öka kraven eller resursbehoven för utveckling av barns utemiljöer. Modellen bedöms inte innebära en direkt kostnadsökning.

Utveckling och test av modellen bedöms till största del kunna genomföras inom ordinarie verksamhet. Det kan krävas riktade resurser för metodutveckling, till exempel konsultstöd eller särskild expertis.

Förvaltningen bedömer därför att de eventuella negativa ekonomiska konsekvenserna i form av hyrespåverkan för förvaltningens hyresgäster, är begränsade och vägs upp av långsiktiga effektivitetsvinster och förbättrad resursanvändning.

Bedömning ur ekologisk dimension

Modellen kan användas för att identifiera möjliga åtgärder på gårdar med varierande storlek och bidra till att uppnå Göteborgs generationsmål, stadens miljömål, klimatstrategi samt barnkonventionens artikel 31 om barns rätt till lek. Lekvärdesfaktorn kan bidra till att identifiera åtgärder för att öka kvalitén vid utemiljöer genom mer grönska, naturinslag och klimatanpassning, vilket stärker biologisk mångfald, förbättrar mikroklimatet och skapar stimulerande miljöer för barn.

Modellen bidrar till planering och utveckling av lekvärdesrika och ekologiskt hållbara utemiljöer. För att uppnå detta krävs ofta ett nära samarbete mellan förvaltningar och pedagoger samt ett helhetstänk kring gårdens funktion och användning. Genom kreativa och naturbaserade lösningar såsom varierad topografi, zonerings och multifunktionella ytor kan miljöerna stödja barns lek, rörelse och lärande samtidigt som de stärker grönskastruktur och biologisk mångfald. En stadengemensam modell för lekvärdesfaktor synliggör kvalitetsfaktorer som ingår i den ekologiska dimensionen.

Sammantaget bedöms föreslagen modell för beräkning av lekvärdesfaktor ha en positiv effekt på den ekologiska dimensionen.

Bedömning ur social dimension

Modellen för lekvärdesfaktor bidrar till att synliggöra och värdera kvalitéer som stärker barnperspektivet och bidrar till mer jämlika, tillgängliga och inkluderande utemiljöer. Den kan användas för att säkerställa att alla barn, oavsett stadsdel, får tillgång till kvalitativa och trygga lekmiljöer i linje med barnkonventionen. Arbetet utgår från barnkonventionens artikel 3 (barnets bästa) och artikel 31 (rätt till lek, vila och fritid).

Främst påverkas barn i förskole- och grundskoleålder, men även pedagoger och familjer gynnas av bättre miljöer för lek och samvaro. Genom fokus på variation och tillgänglighet främjas jämställdhet, inkludering.

Lekvärdesfaktorn bidrar också till mångfald och integration genom att skapa likvärdiga gårdar i hela staden och stärka gårdarnas roll som sociala mötesplatser.

En viktig förutsättning för att uppnå dessa sociala värden är att modellen implementeras brett och konsekvent i stadens processer. Om tillämpningen varierar mellan förvaltningar kan skillnader i barns utemiljöer kvarstå. Därför behövs tydlig ansvarsfördelning och gemensam kunskap om hur modellen ska användas.

På sikt bedöms modellen bidra till ökad förståelse för barns behov i planering och fastighetsutveckling, och kan därmed bidra till social hållbarhet i staden.

Förvaltningen bedömer att ärendet har en positiv inverkan på den sociala dimensionen.

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2024-02-01 (KF 2024-02-01 § 27 p. 9) att ge stadsfastighetsnämnden i uppdrag att ta fram en modell för lekvärdesfaktor för stadens skol- och förskolegårdar. Här föreslås uppdraget förklaras fullgjort.

Ärendet föreslår även hur det fortsatta arbetet kan bedrivas för att testa, utvärdera och implementera modellen i ordinarie verksamhet och befintliga stadsutvecklingsprocesser.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2024-02-01, Handling 2024 nr 5, om *Göteborgs stads riktlinje för styrande nyckeltal samt samnyttjan och samlokalisering avseende kommunala verksamhetslokaler*. I riktlinjen finns målvärden för de olika verksamhetstypernas friyta, baserad på geografiskt läge samt åldersspann på barn eller elevgrupperna. Vid framtagandet av riktlinjen identifierades ett behov av att komplettera riktlinjen med metoder för att kvalitén av aktuella ytor kan värderas i relation till storleken på friytan. I samband med beslutet av riktlinjen gav kommunfullmäktige därför i uppdrag till stadsfastighetsnämnden att ta fram en modell för lekvärdesfaktor för stadens skol- och förskolegårdar. Uppdraget formulerades:

Stadsfastighetsnämnden får i uppdrag att ta fram en modell för beräkning av lekvärdesfaktorer som ska användas i planeringen för nya skolor och förskolor samt vid upprustning och förbättring av befintliga.

Förvaltningen redovisar i detta ärende ett förslag på hur kommunfullmäktiges uppdrag kan förklaras fullgjort.

Stadsfastighetsförvaltningens arbete med uppdraget

Arbetet har haft som mål att definiera de grundläggande kvalitetsfaktorerna och skapa en övergripande modellstruktur för att i ett fortsatt arbetet testa, utvärdera och implementera modellen i ordinarie verksamhet och befintliga stadsutvecklingsprocesser.

Friytan på skol- och förskolegårdar är ibland begränsad, vilket kan påverka barns lek, rörelse och utveckling. Det finns därför ett behov av att utöver styrning av friytan, säkerställa kvalitén, lekvärdet på alla gårdar. Modellen för lekvärdesfaktor syftar till att bedöma lekvärdet systematiskt, ge stöd vid planering och bygglov, och underlätta diskussion om möjliga åtgärder vid begränsade ytor. Modellen ska göra det möjligt att värdera olika utemiljöer på fler kvaliteter än enbart friyta och även vid begränsad friyta använda lekvärdesfaktorn som ett verktyg för kompensatoriska åtgärder.

Omvärldsanalys

Genom kunskapsinhämtning, omvärldsanalys och inläsning av forskningsrapporter, har olika modeller studerats och utvärderats. Bland andra, har Malmö stads och Stockholm stads modeller för lekvärde analyserats.

Malmö stads modell för lekvärdesfaktor

Malmö stads verktyg är en etablerad modell som använts sen 2011 och har därmed blivit en av de mer allmänt kända lekvärdesfaktorsmodellerna. Analysverktyget är främst avsett att användas vid bygglovsgranskningen men används även som planeringsverktyg i detaljplaneprocessen. Modellen bygger på sju kvalitetsaspekter som poängsätts från -1 till +1. Kvalitetsaspekterna vägs ihop till en lekvärdesfaktor med totalpoäng från -7 till +7. Malmö har krav på lekvärde över +3.

Stockholm Stads modell för lekvärdesfaktor

Stockholm stad har i kombination med friytetal, politiskt antagen modell för lekvärdesriktlinje i kombination med lekytefaktor (LYF). Modellen baseras på ett beräkningsverktyg, främst riktat till tidiga stadsutvecklingsskedet och som stöd i bygglovsskedet. Modellen bygger på 10 övergripande mätområden, med flertalet underkategorier per område och bildar därmed ett relativt omfattande underlag med över 45 underkategorier som vägs samman till en lekytefaktor.

Stadsfastighetsförvaltningens framtagande av modell för lekvärdesfaktor

Jämfört med andra städer har stadsfastighetsförvaltningens målsättning varit att få en modell som fokuserar på helheten och hur olika delar av gården samspelar, men grundprinciperna om trygghet, variation och lek är desamma som de andra städernas modeller. Målsättningen är att göra skol- och förskolegårdar i Göteborg mer barncentrerade och likvärdiga, med både mätbara kriterier och barns upplevelser. Modellen ska bidra till ett gemensamt språk och utgöra en grund för de berörda förvaltningarna att samarbeta utifrån. Den föreslagna modellen bygger vidare på erfarenheter från bland andra Malmö och Stockholm stads modeller, utan att vara direkt kopia. Ambitionen är att Göteborgs modell utformas för att omfatta hela kedjan, från tidig planering till uppföljning och utvärdering. Fördelen med att ha en lekvärdesfaktorsmodell som är anpassad till hela processen, alltså både när vi bygger nytt och när vi bygger om, är att vi kan följa och jämföra hur lekvärdet utvecklas.

Under arbetet med att ta fram förslag till modell för lekvärdesfaktor har inledande dialoger förts med förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen samt internt inom stadsfastighetsförvaltningen med sakkunniga utemiljö, planeringsledare och projektledare fastighetsutveckling. Erfarenhetsutbyte har skett genom dialog med representanter från Malmö stad. Dialogerna har utgått från erfarenheter från rådande gestaltungsstrategier för utemiljöer, aktuella styrande dokument, lärdomar inhämtade från ny- och ombyggnationer av förskole- och skolgårdar samt utvärdering av andra städernas lekvärdesfaktorsmodeller. Dialoger, omvärldsanalys och kunskapsinhämtning har sammantaget resulterat i ett förslag till övergripande modell.

Stadsfastighetsförvaltningens modell för lekvärdesfaktor

En övergripande modellstruktur har tagits fram för att stödja ett likvärdigt arbetssätt i planering och förvaltning av barns utemiljöer. Modellen baseras på åtta kvalitetsfaktorer som var och en och tillsammans påverkar lekvärdet. Dessa är friyta, zonvariation, trygghet, grönska, topografi, lokalklimat, pedagogiska möjligheter och barns egna perspektiv. Lekvärdet bedöms utifrån hur dessa faktorer samspelar till en helhet som stödjer barns lek, rörelse och lärande, ur ett lekperspektiv. Kvalitetsfaktorerna kommer att bedömas, värderas och vägas ihop till en sammanvägd lekvärdesfaktor.

Kvalitetsfaktorer:

- **Friyta** – area tillgänglig sammanhängande friyta, totalt samt fördelat per barn.
- **Zonindelning och lekvariation** – variation av lekytor med olika karaktär, exempelvis skapande och lugna zoner, öppna och fartfyllda zoner samt vilda och naturliga zoner.
- **Trygghet och inkludering** – platser och utformning som skapar trygghet och tillhörighet samt möjliggör lek för alla barn.

- **Grönska och biologisk mångfald** – växtlighet som bidrar till rumslighet, stimulerar sinnen och lek, ger skugga och stödjer ekologiska värden.
- **Topografi** – markens form och nivåskillnader som uppmuntrar rörelse, utmaning och lekvariation.
- **Lokalklimat** – förhållanden som sol/skugga, vindskydd och väderanpassning som gör gården användbar året runt.
- **Pedagogiska möjligheter** – möjligheter till lärande, odling, bygglek och samspel mellan ute- och innemiljö.
- **Barns perspektiv och upplevelse** – hur miljön upplevs av barnen utifrån lekglädje, trygghet, utmaning, delaktighet och möjligheten att själva påverka miljön, exempelvis genom lek med löst material. Fokuserar på hur gården används och värderas av barnen i praktiken.

De åtta kvalitetsfaktorerna beskriver de kvaliteter som bör finnas för att skapa goda förutsättningar för lek, trygghet och lärande i utemiljöer. För att komplettera dessa kan stödjande funktioner som förråd, el, vatten, belysning och annan utrustning behövas. Dessa bidrar indirekt till lekvärdet men utgör inte egna kvalitetsfaktorer.

Förvaltningen planerar för att modellen prövas i samverkan med berörda förvaltningar genom pilotprojekt med start under våren 2026. Test och utvärdering kommer att ligga till grund för eventuella justeringar samt beslut om fortsatt implementering. I utvärdering av modellen, kan det innefatta att det går på remiss till berörda förvaltningar.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att uppdraget att ta fram en modell för lekvärdesfaktor är fullgjort. Fortsatt arbete bör inriktas på metodutveckling, test och processbeskrivning för hur lekvärdesfaktorn ska användas i planeringskedjan. Arbetet bedöms kunna genomföras inom ramen för ordinarie verksamhet och befintliga resurser, i samverkan med berörda förvaltningar.

Expedieras till

Kommunstyrelsen
Förskolenämnden
Grundskolenämnden

Lars Mauritzson

Martin Blixt

Avdelningschef förvaltning och
fastighetsutveckling

Förvaltningsdirektör